

PATVIRTINTA

Kauno miesto savivaldybės tarybos

2013 m. balandžio 18 d.

sprendimu Nr. T-203

KAUNO MIESTO JAUNIMO POLITIKOS 2013–2019 M. STRATEGIJA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Remiantis Lietuvoje atliktais jaunimo padėties tyrimais, statistika ir kitais faktiniais duomenimis, Europos Sąjungos (toliau – ES) rekomendacijomis ir valstybių, turinčių didelį įdirbį jaunimo politikos įgyvendinimo srityje, patirtimi, valstybė ir visuomenė išgyvena itin sparčius kaitos procesus, atsiranda naujų iššūkių ir veiksnių, kurie daro įtaką jauniems žmonėms, o kartu ir jaunimo politikai, todėl reikia numatyti ir įgyvendinti kompleksines priemones, padėsiančias plėtoti jaunimo galimybes.

2. Sprendimai, susiję su jaunimu, turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra veiksmingiausi. Todėl yra svarbi savivaldybių jaunimo politika, kurią formuoja ir įgyvendina savivaldybės institucijos. Vietos mastu jaunimo padėtis gali būti gerai matoma, nes jauni žmonės gyvena, dirba, mokosi ir leidžia didžiąją dalį savo laiko būtent čia. Štai kodėl vietinės bendruomenės bendradarbiaudamos su vietine valdžia gali formuoti ir įgyvendinti veiksmingas į jaunimą orientuotas programas. Jaunimo klausimai turėtų būti sprendžiami suteikiant įgaliojimus vietinei valdžiai, viešojo sektoriaus atstovams, nevyriausybinėms organizacijoms ir pačiam jaunimui.

3. Jaunimo politika yra plėtojama dviem kryptimis. Pirma, jaunimo interesų užtikrinimas atskirose viešosios politikos srityse – švietimo ir mokslo, kultūros, sporto, darbo ir užimtumo, būsto, sveikatos apsaugos ir kitose. Antra, jaunimo veikla, kuria siekiama sudaryti sąlygas jauniems žmonėms mokytis iš patirties ir eksperimentuoti (savanoriškumas, savarankiškumas, savivalda). Siekiant sėkmingai įgyvendinti jaunimo politiką yra būtina integruota jaunimo politika. Galima teigti, kad jaunimo politika yra integruota, jei veikia tarpžinybinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo struktūros, yra kaupiama bendra duomenų bazė apie jaunos

asmenis ir su jais dirbančias institucijas, yra skirtingų institucijų veiklos prioritetų derinimas, žmogiškųjų ir materialinių išteklių telkimas.

4. Kauno miesto jaunimo politikos 2013–2019 m. strategija (toliau vadinama – Strategija) siekiama sukurti darnią aplinką ir prielaidas plėtoti tęstinę jaunimo politiką Kauno mieste. Tęstinė jaunimo politika suprantama kaip esamų priemonių plėtojimas ir naujų priemonių, sudarančių palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei, jo sėkmingam integravimuisi į visuomenės gyvenimą ir šiuolaikinę socialinę ekonominę aplinką, sukūrimas, užtikrinantis jaunimo politikos organizavimo ir valdymo tobulinimą ir nuostatų, numatytų Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme (Žin., 2003, Nr. 119-5406), įgyvendinimą.

5. Strategija parengta remiantis Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymu (Žin., 2003, Nr. 119-5406), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gruodžio 1 d. nutarimu Nr. 1715 „Dėl Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programos patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 142-7299), Kauno miesto savivaldybės jaunimo politikos koncepcija, patvirtinta Kauno miesto savivaldybės tarybos 2009 m. lapkričio 15 d. sprendimu Nr. T-518, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu (Žin., 2008, Nr. 113-4290; 1994, Nr. 55-1049), Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymu (Žin., 2004, Nr. 4-47; 1990, Nr. 24-596), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827 „Dėl Strateginio planavimo metodikos patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 57-2312; 2010, Nr. 102-5279), Kauno miesto jaunimo padėties tyrimu (toliau vadinama – Tyrimas) ir kitais susijusiais teisės aktais ir įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų nuostatomis.

6. Strategijos vizija – sudarytos galimybės jaunam žmogui tapti aktyviu, pilietišku ir motyvuotu Kauno miesto gyventoju, gebančiu prisiimti atsakomybę ir susikurti visavertį gyvenimą.

7. Strategijoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme vartojamas sąvokas.

8. Strategijos nuostatų įgyvendinimo laikotarpis yra 2013–2019 metai.

II. SITUACIJOS ANALIZĖ

9. Remiantis 2011 m. Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau vadinama – Statistikos departamentas) duomenimis, jauni žmonės (14–29 metų) sudarė 21,41 procento visų Kauno miesto gyventojų. Ši dalis palaipsniui mažėja dėl mažėjančio gimstamumo ir didėjančios emigracijos. Demografinė padėtis visoje Europoje patiria pokyčių, visuomenė sensta.

10. 2003 m. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Jaunimo politikos pagrindų įstatymą, kuriame yra įtvirtintos pagrindinės Lietuvos jaunimo politikos įgyvendinimo sritys, jaunimo politikos įgyvendinimo principai, sritys, jaunimo politikos įgyvendinimo organizavimas ir valdymas. Siekiant sudaryti tinkamas sąlygas jauniems žmonėms aktyviai dalyvauti atviroje ir demokratinėje visuomenėje, įgyvendinamos programos, kuriomis skatinamas jaunimo nevyriausybinių organizacijų dalyvavimas ir įsitraukimas formuojant jaunimo politiką, stiprinami jų ryšiai su valstybės ir savivaldybių institucijomis, kaimo bei miesto bendruomenėmis, teikiama ES struktūrinių fondų ir kitų ES programų parama jaunimo politikos plėtrai.

11. Jaunimo politikos pagrindų įstatyme įtvirtintos jaunimo politiką įgyvendinančios nacionalinio ir savivaldybių lygmens institucijos. Jaunimo politiką pagal kompetenciją formuoja ir įgyvendina: Lietuvos Respublikos Seimas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė, ministerijos, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – Departamentas) ir kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos.

12. Jaunimo politika plėtojama ir savivaldybių lygmeniu. Jaunimo politikos pagrindų įstatyme nustatyta, kad savivaldybės institucijos formuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politiką, o joms atlikti šią funkciją padeda savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius. Jaunimo reikalų koordinatorius savivaldybės institucijoms padeda formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką. Jis yra tarpininkas tarp savivaldybės politikų, tarnautojų bei jaunimo. Jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybė finansuojama iš savivaldybių biudžetų kaip tikslinė dotacija savivaldybėms valstybinei (perduotai savivaldybėms) funkcijai vykdyti.

13. Svarbus vaidmuo formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką tenka Kauno jaunimo reikalų tarybai. Minėta taryba veikia visuomeniniais pagrindais ir sudaroma pariteto principu iš Kauno miesto savivaldybės institucijų bei įstaigų ir jaunimo organizacijų atstovų. Ji nagrinėja svarbiausius jaunimo politikos klausimus ir teikia pasiūlymus Kauno miesto savivaldybei dėl jaunimo ir jaunimo organizacijų reikmes atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimo.

14. Kauno jaunimo reikalų tarybos, veikiančios Kauno miesto savivaldybėje, sprendimai nors yra patariamąjį pobūdį, tačiau turi visuomeninį autoritetą ir yra svarbus veiksnys įtakoiant sprendimų priėmimą bei sudarant sąlygas įvairiais lygmenimis priimti sprendimus tokia lygmenyje, kuriame jie yra aktualiausi.

15. Kauno savivaldybės administracija įgyvendina jaunimui skirtas programas. Joms įgyvendinti iš valstybės lėšų finansuojama jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikla (arba iš šių organizacijų perkamos ugdymo paslaugos), atitinkanti nustatytus prioritetus (laisvalaikio užimtumo, ugdymo sportu, žinių visuomenės plėtos, jaunimo veiklos kokybės

gerinimo, organizacijų potencialo plėtojimo ir kt.). Kauno miesto savivaldybės administracijos įgyvendinamos programos leidžia plėtoti jaunimo organizuotą veiklą, gerina jaunimo užimtumą, laisvalaikį ir remia bendruomenei naudingas jaunimo iniciatyvas.

16. Jaunimo politikos įgyvendinimas neatsiejamas nuo jį reglamentuojančių strateginių dokumentų. Įgyvendindamos jaunimo politikos programas ar priemones ir sprendamos jaunimo problemas įvairios institucijos turėtų vadovautis bendrais strateginiais dokumentais, apibrėžiančiais esmines miesto vystymo tendencijas. Pagrindiniai jaunimo aktualijas apibrėžiantys strateginiai dokumentai Kaune yra atnaujintas Strateginis švietimo planas 2005–2015 m., Kauno miesto savivaldybės jaunimo politikos koncepcija ir Kauno miesto strateginis planas. Be šių dokumentų, taip pat remiamasi nacionaliniais ir tarptautiniais prioritetais (Nacionaline jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programa) ir Kaune atliktais jaunimo padėties tyrimais. Tačiau nė vienas minėtų dokumentų neatitinka šiandienos poreikių – neaiškūs jaunimo politikos plėtros prioritetai, nėra apibrėžtų veiklos įgyvendinimo indikatorių.

17. Nacionalinė jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programa apibrėžia strateginius nacionalinius jaunimo politikos formavimo tikslus, išryškina svarbiausias veiklos sritis ir prioritetus. Panašiais principais turėtų vadovautis ir Kauno miesto savivaldybė. Be to, tiek nacionaliniai, tiek regioniniai jaunimo politikos plėtros tikslai turėtų atsispindėti ne tik strategijose, tačiau ir didesnę galią sprendimų priėmimui turinčiuose dokumentuose: turėtų būti atnaujinta Kauno miesto jaunimo politikos koncepcija, peržiūrėta Kauno miesto jaunimo reikalų tarybos veikla, tinkamai pakoreguoti jaunimo iniciatyvų programos finansavimo prioritetai, miesto švietimo plėtros programos ir kt.

18. Be jau įvardytų ir aptartų dokumentų, būtina paminėti Kauno jaunimo organizacijų sąjungos „Apskritasis stalas“ strategiją 2009–2013 m. ir kasmet tvirtinamus programos „Jaunimas Kaunui“ 2013 m. prioritetus ir reikalavimus. „Apskritojo stalo“ strategija apibrėžia visas svarbiausias organizacijos veiklos kryptis. Du trečdaliai strategijos nukreipti į organizacijas vienijančios sąjungos narius: apibrėžiamos jiems teikiamos paslaugos, šių paslaugų plėtra, nevyriausybinių organizacijų įvaizdžio gerinimas, atstovavimas jų interesams, tarpžinybinių ryšių plėtra. Strategijoje ir organizacijos veikloje turėtų labiau atsispindėti dvikryptis atstovavimas jaunimo interesams.

19. Formuojant Kauno miesto jaunimo politiką labai svarbi jaunimo įtaka, kuri iš esmės priklauso nuo jaunimo organizacijų veiklos aktyvumo. Svarbiausią vaidmenį šioje srityje vaidina Kauno jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas“ (KJOSAS). Tai organizacija, vienijanti miesto lygmeniu 42 jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, kurios atstovauja jaunimo interesams.

20. Kauno mieste veikia įvairios jaunimo organizacijos. Šios organizacijos atlieka jaunimo neformaliojo ugdymo funkciją, taip pat daro įtaką jaunimo politikai, todėl labai prisideda prie jaunimo pilietiškumo ugdymo. Tačiau jaunimo organizacijų veikla yra netolygi dėl žmogiškųjų, finansinių ir materialinių išteklių stokos, dėl finansavimo nepastovumo. Kitas svarbus aspektas – jaunimo nevyriausybinės organizacijos nėra oficialiai pripažįstamos kaip jaunimo neformaliojo ugdymo teikėjos, nėra pripažinta jaunimo neformaliojo ugdymo proceso metu įgyta kompetencija.

21. Tarp nevyriausybinių jaunimo organizacijų nėra nusistovėjusių savanoriškos veiklos tradicijų, todėl savanoriškas darbas dar nėra pripažįstamas kaip galimybė jaunam žmogui tobulėti ir nėra paplitęs. 2011 m. atlikto Kauno jaunimo padėties tyrimo¹ duomenimis, tik 20 procentų jaunimo nurodė, kad dažnai dalyvauja savanoriškoje veikloje. Būdamas savanoriu, jaunas žmogus įgyja bendravimo ir bendradarbiavimo patirties, taip pat ugdoma ir jo dalykinė kompetencija, kuri vėliau padeda tiek integruojantis į darbo rinką, tiek plėtojant darbinę veiklą.

22. Vertinant Kauno miesto jaunimo įsitraukimą į nevyriausybinių organizacijų veiklą išryškėja bendrosios nacionalinės tendencijos² – jaunimo dalyvavimas visuomeninių organizacijų veikloje labai žemas (remiantis atlikto Kauno jaunimo padėties tyrimo duomenimis, jaunimo, aktyviai dalyvaujančio visuomeninių organizacijų veikloje, yra 19 proc.). Tokios tendencijos vyrauja dėl organizacijų uždarumo ir informacijos apie jų veiklą trūkumo. Kitas ne mažiau svarbus veiksnys – organizacijos neskatina naujų narių, o ypač pasyvių jaunuolių, įsitraukimo į organizacijų veiklą. Dar viena problema – nėra bendro jaunimo organizacijų veiklos koordinavimo ir trūksta analogišką veiklą vykdančių organizacijų tarpusavio bendradarbiavimo. Be to, yra per daug tą pačią veiklą vykdančių nevyriausybinių organizacijų.

23. Viena iš pagrindinių problemų, su kuriomis susiduria jaunimo organizacijos, informuodamos jaunimą ir visuomenę apie savo veiklą, yra lėšų informavimo veiklai trūkumas. Todėl, siekiant plačiau ir veiksmingiau jaunimą informuoti, jaunimo organizacijų veiklą finansuojančioms nacionalinėms ir vietinėms institucijoms, fondams ir kitoms organizacijoms rekomenduojama skirti didesnę dėmesį jaunimo informavimui gerinti ir, turint finansinių galimybių, finansuoti specialiai informavimo veiklai skirtus projektus.

24. Svarbų vaidmenį ugdant jaunimo iniciatyvas, kūrybiškumą, savarankiškumą, plėtojant demokratiją vaidina mokinių ir studentų savivalda. Tačiau mokinių ir studentų

¹ Viešoji įstaiga „Verslo iniciatyva“ atliko jaunimo padėties Kauno mieste tyrimą

² 2010 m. parengtoje Nacionalinėje jaunimo politikos plėtros programoje nurodoma, kad jaunimo organizacijoms priklauso tik 12 procentų jaunų žmonių.

savivaldos institucijos dar neretai steigiamos formaliai, jų veikla ne visada grindžiama partnerystės principais.

25. Dabartiniu metu jaunimo politika yra orientuota į narystės jaunimo organizacijose plėtrą ir skatinimą, tačiau nepakankamai išplėtotą veiklą ir darbą su rizikos grupei priklausančiu, organizacijose nedalyvaujančiu ir neįgaliu jaunimu (pvz., darbas su jaunimu gatvėse, atviri jaunimo centrai, klubai, socialinio darbo ir pedagogikos centrai). Tokios paslaugos ir darbas jaunimui priimtinais metodais (jaunimo darbuotojo statusas, įstaigų tinklas) nėra apibrėžtas Lietuvoje, nors kitos šalys (ypač ES) šią praktiką plačiai taiko.

26. Darbo su jaunimu plėtojimas gali būti naudingas sprendžiant nedarbo, mokyklos nebaigimo, socialinės atskirties problemas ir padėti veiksmingai spręsti jaunimo užimtumo problemas. Siekiant plėtoti darbo su jaunimu paslaugų įvairovę ir kokybę, prieinamumą kuo didesniai jaunų žmonių skaičiui, racionaliai panaudoti finansinius ir žmogiškuosius išteklius, būtina kurti ir diegti jaunimo darbuotojų rengimo sistemą: ugdyti jaunimo veiklos lyderius, rengti pedagogus ir socialinius darbuotojus, galinčius dirbti su jaunimu.

27. Jaunimo skaičius – vienas esminių demografinių kriterijų, atspindintis vietovės gyventojų amžių, jos aktyvumą ir gyvybingumą, ateities perspektyvas. Miestas, turintis mažiau jaunimo, tampa mažiau patrauklus tiek ekonomine, tiek socialine prasme.

28. Analizuojant Kauno miesto jaunimo demografines tendencijas pagal amžių išryškėja neigiama perspektyva – mažėja jaunesnio amžiaus (14–18 m. ir 19–23 m.) miesto gyventojų (atliktas Kauno jaunimo padėties tyrimas rodo grėsmingai didėjančią moksleivių, ketinančių studijuoti užsienyje, procentą, per septynerius metus jis pakilo nuo 3 proc. iki 30 proc.). Ilgalaikėje perspektyvoje tai gali sąlygoti bendrą miesto gyventojų skaičiaus mažėjimą, gyventojų senėjimą, mažėjančią miesto ekonominę ir socialinę patrauklumą. Gana stabili 24–29 metų amžiaus jaunimo grupė kompensuoja spartų jaunesnio amžiaus asmenų mažėjimą. Labiausiai miestą jaunina 24–29 metų jaunimas, atvykstantis iš kitų regionų. Šią tendenciją lemia tai, kad baigę studijas Kaune dirbti likę jauni žmonės čia deklaruoja gyvenamąją vietą, o studijų laikotarpiu Kaune gyvenantys studentai nėra traktuojami kaip kauniečiai.

29. Jaunimo emigracija yra viena pagrindinių problemų mieste. Renkantis studijas, Kaunas turi konkurencinį pranašumą prieš Klaipėdą ir Vilnių, bet nesugeba išlaikyti jaunimo, baigusio studijas. Problemos aktualumą lemia spaudos formuojamas neigiamas Kauno įvaizdis – akcentuojamas padidėjęs nusikalstamumas, kultūrinio gyvenimo stoka. Kita vertus, reikia paminėti, jog jaunimas nėra linkęs išvykti iš miesto, jeigu turi palankias gyvenimo ir darbo sąlygas. Dėl šios priežasties didesnis jaunimo srautas gali būti pritrauktas įgyvendinant veiksmingas miesto įvaizdžio gerinimo programas laisvalaikio ir užimtumo srityse, priimant kokybiškai naujas

permainas švietimo srityje, gerinant ekonominę padėtį (didesnis darbo užmokestis, palankesnės įsidarbinimo ir karjeros galimybės) ir skatinant papildomą neformalią veiklą.

30. Nors Kaunas laikomas akademinio miestu, tačiau daugėja moksleivių, ketinančių studijuoti užsienyje. Tai lemia objektyvios ir subjektyvios priežastys: miesto patrauklumo trūkumas (įvaizdžio stoka, ribotos karjeros galimybės), nekryptingos ir neveiksmingos studijų programos, švietimo sistemos reforma, dėl kurios tam tikros specializuotos aukštosios mokyklos sulaukia mažesnio susidomėjimo. Atsižvelgiant į tai, kad pastaraisiais metais Kaune studentų skaičius pradėjo mažėti, galima teigti, kad tokios tendencijos kelia didelę grėsmę miesto aukštojo mokslo sistemai – universitetų išlikimas tampa opia problema. Be to, mažėjantis jaunuolių skaičius ir jų polinkis studijuoti universitetuose didina konkurenciją tarp miesto universitetų, mažėja finansavimas, nesurenkamos grupės ir kt.

31. Gyvenimas šiuolaikinėje visuomenėje, sėkminga integracija į darbo rinką ir visų lygių visuomenės gyvenimą reikalauja naujų bendrųjų gebėjimų, kuriuos kiekvienas privalo turėti. Siekiant priimti naujus iššūkius, svarbūs ir nauji švietimo bei ugdymo metodai. Vienas tokių metodų – neformalusis ugdymas. Tačiau nei Lietuvoje, nei Kauno mieste dar nėra sudarytos palankios galimybės neformaliajam jaunimo ugdymui plėtoti, nepakankamos neformaliojo ugdymo tradicijos, šis ugdymo metodas nėra pripažįstamas visuomenės kaip viena iš veiksmingiausių ugdymo priemonių.

32. Kauno mieste aktuali jaunimo užimtumo problema, nepakankamai įgyvendintas jaunimo profesinis orientavimas, nepakankamai ugdomi verslumo ir profesiniai įgūdžiai. Pagal apklausos rezultatus, rinkdamiesi darbą, jaunuoliai labiausiai orientuojasi į atlyginimą ir pirmenybę teikia darbui, atitinkančiam įgytą išsilavinimą. Analizuojant priežastis, kurios lemia mažą jaunimo verslumą, aktualiausia – finansų problema. Kaip pagrindines problemas, kurios trukdo pradėti verslą, respondentai pažymėjo šias: „Trūksta finansų“ (85 proc.) ir „Trūksta valstybės paramos“ (66 proc.). Verta paminėti, kad didžioji respondentų dalis (62 proc.) mano, jog studijos aukštojoje mokykloje skatina verslumą.

33. Analizuojant registruotą jaunimo nedarbą pagal išsilavinimą, išryškėja itin neigiamos tendencijos nagrinėjamu laikotarpiu – santykinai daugėja bedarbių, turinčių geresnį išsilavinimą, ir mažėja, turinčių žemesnįjį. Mažiausias galimybes įsidarbinti turi jaunuoliai, nepakankamai pasirengę konkuruoti darbo rinkoje, – neturintys paklausios profesinės kvalifikacijos.

34. Jauniems žmonėms nėra sudaromos tinkamos galimybės atlikti praktiką arba stažuotis, nes nėra veiksmingos sistemos ir nepakankama darbdavių motyvacija, todėl nesudaromos tinkamos sąlygos įgyti darbo patirties. Nepakanka priemonių, skatinančių jaunimo

stažuotes užsienio organizacijose, o daugelyje ES šalių tokios stažuotės ir praktika aktyviai remiamos, nes tai svarbu jaunimui, siekiančiam įgyti darbo užsienio organizacijose patirties.

35. Tiek Kaune, tiek ir kituose Lietuvos miestuose, nepakankamas profesinis orientavimas švietimo sistemoje. Aukštosiose mokyklose ruošiami daug tam tikros srities specialistų, kurie vėliau negauna darbo pagal savo specialybę, nes verslo sektoriui tuo metu reikalingi visai kitos srities specialistai. Šią problemą galima spręsti tik paskatinus švietimo sektorių labiau bendradarbiauti su verslo sektoriumi, ir Savivaldybei veiksmingiau planuojant bendrojo lavinimo mokyklų specifinį paskirstymą. Nemaža problema yra neveiksmingas Savivaldybės švietimo ir ugdymo skyriaus bei verslininkų bendradarbiavimas.

36. Siekiant gerinti jaunimo integraciją į darbo rinką, svarbu skatinti jaunimo verslumą ir smulkųjų verslą, nes tai, kaip rodo Lietuvos ir pasaulio patirtis, kuria ekonominę gerovę. Ypač svarbu imtis atitinkamų švietimo priemonių, skatinant jaunimo verslumą. Jaunimo verslumui yra skiriama per mažai dėmesio tiek Lietuvoje, tiek Kaune. Be to, Kaune nėra pakankamai programų, struktūrinės paramos, lengvatų, skatinančių verslumą, ir trūksta iniciatyvos iš savivaldos bei kitų institucijų.

37. Jauni žmonės vis greičiau bręsta. Jie geba greitai susirasti informaciją, tačiau nėra pakankamai psichologiškai subrendę kritiškai ją įvertinti ir atsakingai naudoti. Daugėja ir neigiamų veiksnių – narkotikų, alkoholio, neigiamos informacijos prieinamumo. Tai lemia neatsakingą seksualinį elgesį ankstyvame amžiuje, padidėjusią narkomaniją ir priklausomybę nuo alkoholizmo, rūkymo, nusikalstamumą.

38. Jaunimo nusikalstamumas ir saugumas mieste yra tarsi jaunimo padėties, politikos atspindys. Netinkamas jaunimo auklėjimas, užimtumas ir švietimas darys įtaką nusikalstamumui ir tiesiogiai paveiks saugumą mieste. Remiantis statistika³, jaunimo (nepilnamečių) nusikalstamumas per 2010–2012 metus mažėjo. Palyginus su kitais didžiaisiais šalies miestais, galima daryti išvadą, kad Kaune nepilnamečių nusikalstamumas yra aktualesnė problema, kadangi lyginamuose regionuose tuo pačiu laikotarpiu nepilnamečių nusikalstamumas mažėjo ženkliau.

39. Didžioji dalis Kauno jaunuolių nusikalstamas veikas įvykdė būdami grupėse. Verta paminėti, kad analizuojamu laikotarpiu (2007–2012 m.) grupuočių padarytų nusikaltimų

³ Lietuvos statistikos departamento duomenys apie nepilnamečių padarytas nusikalstamas veikas <http://db1.stat.gov.lt/statbank/selectvarval/saveselections.asp?MainTable=M3170201&PLanguage=0&TableStyle=&Buttons=&PXSID=3868&IQY=&TC=&ST=ST&rvar0=&rvar1=&rvar2=&rvar3=&rvar4=&rvar5=&rvar6=&rvar7=&rvar8=&rvar9=&rvar10=&rvar11=&rvar12=&rvar13=&rvar14=>

padaugėjo. Remiantis statistiniais duomenimis, daugiau nusikaltimų padaro jaunuoliai, atvykę iš kitų miestų. Tokias tendencijas galėtų lemti neveiksminga atvykusiųjų integracija.

40. Dažniausiai nusikalsta 16–18 metų jaunuoliai, priklausantys socialinės rizikos grupėms. Socialinės rizikos jaunimas Kauno mieste sudaro apie 10–15 proc. Panaši padėtis yra ir kituose Lietuvos miestuose. Siekiant sumažinti minėtų neigiamų veiksnių poveikį, svarbu laiku pradėti dirbti prevencinį darbą su rizikos grupės jaunimu, įtraukiant į šią veiklą šeimą, bendruomenę ir mokyklą.

41. Pagal apklausos rezultatus, kriminogeninė padėtis mieste pablogėjo – jaunimas mano, jog nusikalstamumas išaugo, nors statistiškai jis žymiai nekito, o trumpuoju periodu nusikalstamumas netgi mažėjo. Toks vertinimas daro neigiamą įtaką saugumo suvokimui mieste. Kaip didžiausią nesaugumo priežastį respondentai nurodė paauglių grupuotes (79 proc. respondentų) ir asmenis, apsvaigusius nuo psichotropinių medžiagų (69 proc.). Taip pat didelė nusikalstamumo prielaida – aplinkinių abejingumas destruktivioms veikoms.

42. Visuomenėje trūksta vertybių sklaidos, ideologijos, nepakankama vaikų priežiūra ir jaunimui aktualūs finansiniai nepritekliai skatina jaunimą nusikalsti. Daug nusikaltimų vykdoma dėl jaunimo neužimtumo. Kaip papildomas nusikalstamumo priežastis galima nurodyti psichotropinių medžiagų įtaką, draugų poveikį, žiniasklaidos bei filmų įtaką. Prevenciniai renginiai pritraukia nusikalsti linkusį jaunimą, jie noriai dalyvauja tokiuose projektuose. Tačiau finansavimas yra mažas, tokių prevencinių priemonių nusikalsti linkusiam jaunimui yra per mažai. Būtina vykdyti kryptingas nusikalstamumo prevencijos programas, ugdyti visuomenės tarpusavio pasitikėjimą.

43. Kaune prasta kultūros, socialinių, švietimo ir sporto įstaigų, galinčių teikti jaunimui pagalbą ir paslaugas, būklė, trūksta įvairių socialinių ir psichologinių paslaugų socialinę atskirtį patiriančiam jaunimui, nepakankama žmonių, dirbančių su jaunimu kultūros, švietimo, sporto, socialinių reikalų ir kitose įstaigose, kompetencija. Jaunimo užimtumo centrai ir jaunimo organizacijos, kaip rodo užsienio patirtis, ne visada pritraukia jaunus žmones. Laisvalaikio užimtumą pagerina darbas su jaunimu – ypač jaunimo centrai, kurie skirti jaunimui susirinkti ir leisti laisvalaikį. Tokio pobūdžio centrai veikia ir yra labai populiarūs kitose ES šalyse.

44. Didėjantys reikalavimai kiekvienam individui, pakitęs darbo pobūdis, gyvenimo būdas lemia blogėjančią jaunų žmonių sveikatą (tiek fizinę, tiek psichologinę). Nuo 2001 m. tarp jaunimo dvigubai padidėjo kraujotakos ir virškinimo problemų (10–20 proc. jaunuolių), regos (40 proc. jaunuolių) ir laikysenos sutrikimų (40 proc. jaunuolių). Psichikos sveikatos problemos tapo labiau aktualios nuo 2008 m. Tokioms tendencijoms įtakos turėjo prasta ekonominė padėtis, didelis mokymosi krūvis, sveikos mitybos nesilaikymas ir pasyvus

laisvalaikio leidimas. Vertinant respondentų laisvalaikį, ryškiausiai išsiskiria naudojimosi kompiuteriu tendencijos – 92 proc. respondentų nurodė, kad kompiuteriu naudojami dažnai.

45. Labiausiai tikėtina, kad dažniausiai pasitaikančių sveikatos problemų aktualumas ateityje tik didės, kadangi nustatyta, jog daugiau nei pusė (506,4 atvejų iš 1000 patikrintų vaikų) pirmokų turi skeleto–raumenų sistemos sutrikimų. Taip pat 2009 m. Kaune besimokantis kas antras pirmokas turi regos sutrikimų, tai sudaro 506,4 atvejų iš 1000 sveikata pasitikrinusių vaikų, vyresnėse klasėse (IX–XII) rega sutrikusi trečdaliui mokinių, t. y. 33,1 proc. Atsižvelgiant į tyrimo nustatytas problemas, galima teigti, kad jaunimo sveikatai tiesioginę įtaką daro laisvalaikis, užimtumas ir gyvenimo būdas, t. y. jaunimas mažiau laiko leidžia aktyviai, mažiau juda, tačiau daugiau laiko praleidžia prie kompiuterio ir tai tiesiogiai neigiamai veikia fizinę bei psichinę jų sveikatą.

46. Daugeliui jaunuolių patrauklus laisvalaikio leidimo būdas yra sportinė veikla. Kaune rengiamos ir įgyvendinamos priemonės, skirtos visuotiniam sportavimui, tačiau prioritetai, konkrečios priemonės ir didžiausia lėšų dalis skirta profesionaliam sportui (sportininkams rengti, sporto bazėms (mokykloms) išlaikyti). Mažai dėmesio skiriama sveikai gyvensenai ir neprofesionaliam sportui, todėl būtina įvertinti sporto ir laisvalaikio užimtumo infrastruktūros prieinamumą jaunimui ir jį gerinti, atsižvelgiant į jaunimo ir visuomenės poreikius. Aktyvesnį laisvalaikio leidimą iš dalies riboja ir finansinės galimybės, kadangi norint užsiimti rimta sportine veikla neišvengiamai susiduriama su finansinėmis problemomis – ne visų vaikų tėvai turi galimybę skirti lėšų sportui.

47. Kaune nepakankamai išplėta arba prastos būklės viešoji jaunimo laisvalaikio užimtumo, kultūros ir sporto infrastruktūra, materialinė bazė. Nagrinėjant sportavimo sąlygų gerinimą mieste, labiausiai išryškėjo infrastruktūros plėtros poreikis: 58 proc. respondentų nurodė, kad trūksta sporto aikštynų, aikščių, 53 proc. respondentų, – kad trūksta dviračių takų.

48. Dar viena svarbi Kauno miesto jaunimo problema – kultūringo laisvalaikio stoka. Respondentai nurodė, kad Kauno miesto savivaldybė skiria per mažai dėmesio kultūros renginiams – koncertams, teatrams, parodoms (61 proc. respondentų). Be to, vertindami Kaune organizuojamus viešuosius renginius, respondentai išskyrė įvairovės nepakankamumą. Taip pat trūksta bendradarbiavimo tarp institucijų, kadangi neretai panašaus pobūdžio renginius organizuoja kelios skirtingos įstaigos.

49. Smarkiai sumažėjęs jaunimo noras gyventi aktyviai ir judėti. Tokią tendenciją lemia ne tik motyvacijos stoka, bet ir ypač tarp jaunimo paplitęs virtualus pasaulis – kompiuteriniai žaidimai, internetas.

50. Jaunimo politikos interesams atstovaujama nepakankamai veiksmingai, nėra koordinuojamas jaunimo organizacijų ir Kauno miesto savivaldybės bendradarbiavimas. Jaunimo politika apima daugelį sričių, todėl ją plėtojant svarbu užtikrinti žinybų ir sektorių bendradarbiavimą, kad Kauno miesto savivaldybės institucijos ir atitinkamos įstaigos bendrautų ir bendradarbiautų tarpusavyje, spręsdamos su jaunimu susijusius klausimus, juos derindamos su jaunais žmonėmis ar jaunimo organizacijomis.

51. Nei Lietuvoje, nei Kaune nekoordinuojami jaunimo padėties tyrimai, trūksta tyrėjų, kurie specializuotųsi juos vykdant. Nėra bendros jaunimo konsultavimo ir informavimo sistemos. Pažymėtina, kad paskutinis Kauno miesto jaunimo politikos tyrimas buvo vykdomas 2011 m. pradžioje. Svarbu tyrimus išplėsti, labiau orientuoti į padėties regionuose tyrimą, tobulinant tyrimų metodiką ir sukuriant nuolat stebimų rodiklių ir jų analizės sistemą, kuri leistų įvertinti jaunimo padėties ir politikos pokyčius regione.

III. STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ (SSGG) ANALIZĖ

52. Stiprybės:

52.1. sukurta teisinė bazė ir institucinė sistema jaunimo politikai formuoti ir įgyvendinti;

52.2. Kauno, kaip lietuviško, patogaus gyventi, sportiško ir akademiško miesto, įvaizdis;

52.3. jaunimo politikos principai atitinka ES principus;

52.4. įteisintas jaunimo nevyriausybinų organizacijų įtraukimas ir atstovavimas joms formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką pariteto principu;

52.5. valstybė ir Kauno miesto savivaldybė finansuoja jaunimo organizacijų veiklą ir projektus;

52.6. jaunimui teikiamos paslaugos jaunimo darbo centruose, psichologinė pagalba telefonu;

52.7. taikomos prevencinės priemonės, ribojančios alkoholio, narkotikų ir tabako gaminių vartojimą;

52.8. taikomos lengvatos ir parama socialiai remtinam besimokančiam jaunimui;

52.9. formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką dalyvauja jaunimo politikos ekspertai, kurie išmano ne tik padėtį Lietuvoje, bet ir užsienio praktiką;

52.10. dauguma Kauno jaunimo jaučia atsakomybę sprendžiant jaunimo problemas.

53. Silpnybės:

53.1. Kauno miesto savivaldybėje nėra aiškaus atskirų jaunimo politikos sričių integravimo ir koordinavimo mechanizmo;

53.2. nepakanka patikimos informacijos apie jaunimo padėtį bei poreikius ir galimus jų problemų sprendimo būdus;

53.3. santykinai prasta jaunimo psichologinė būseną ir fizinė sveikata, vis jaunesnio amžiaus ir daugiau jaunų žmonių vartoja alkoholį, narkotines medžiagas, rūko;

53.4. sunki materialinė padėtis;

53.5. socialus jaunimas nesaugiai jaučiasi mieste;

53.6. nepakankamas vertybių diegimas jaunimui;

53.7. jaunimo išitraukimo į miesto valdymą stoka;

53.8. išorinė emigracija (grėsmingai didėjantis moksleivių, ketinančių studijuoti užsienyje, procentas (per septynerius metus jis pakilo nuo 3 proc. iki 30 proc.);

53.9. jaunimo sveikatos prastėjimo tendencijos;

53.10. Kauno miesto jaunimo verslumo (įgūdžių, idėjų) stoka;

53.11. kultūringo laisvalaikio stoka;

53.12. akademinio jaunimo (studentų) skaičiaus mažėjimas Kauno mieste;

53.13. labai mažai jaunimo dalyvauja nevyriausybinų organizacijų veikloje;

53.14. Kauno miesto savivaldybėje trūksta viešojo valdymo ir administravimo gebėjimų formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką;

53.15. nepakankamai išplėtotas ir pripažįstamas neformalusis švietimas;

53.16. jaunimo kriminogeninė padėtis gana neigiama (neveiksmingos ir nepakankamos prevencinės priemonės);

53.17. menkas jaunų žmonių domėjimasis politika ir visuomeniniu gyvenimu.

54. Galimybės:

54.1. teigiamas visų valstybės valdymo sričių požiūris į jaunimo galimybių plėtrą;

54.2. nevyriausybinių organizacijų, galinčių teikti paslaugas jaunimui ir kitoms socialinėms grupėms;

54.3. teikiama ES struktūrinių fondų ir kitų ES programų parama paslaugų kokybei gerinti ir infrastruktūrai plėtoti, teikiant prioritetą jaunimui;

54.4. jaunimo organizacijų ugdomas pilietiškumas;

54.5. didėjantis veiklių jaunimo organizacijų skaičius, aktyvi švietimo įstaigų jaunimo savivalda;

54.6. plėtojamas įvairių įstaigų, kuriose lankosi jaunimas ir kuriose galima teikti papildomas paslaugas jaunimui, tinklas;

54.7. ES programa „Veiklus jaunimas“, kitos ES programos, sudarančios sąlygas tarptautiniams jaunimo mainams, taip pat vykti į stažuotes ir savanoriauti užsienyje.

55. Grėsmės:

55.1. silpnai išplėtotas nevyriausybinis sektorius, teikiantis paslaugas jaunimui, mažas nevyriausybinių organizacijų vaidmuo sprendžiant jaunimo problemas;

55.2. jaunimo organizacijoms trūksta kompetencijos ir išteklių, ne visada aiškūs veiklos rezultatai;

55.3. prasta įstaigų, kurios galėtų teikti paslaugas ir pagalbą jaunimui, materialinė būklė;

55.4. prasta politinė, ekonominė, socialinė ir ekologinė padėtis;

55.5. daugėja sunkių nusikaltimų, psichologinio smurto atvejų ir jaunimo netolerancijos apraiškų;

55.6. daliai jaunimo informacija yra sunkiai prieinama arba nepritaikyta jaunimo poreikiams;

55.7. silpna tradicinių visuomenės institutų (šėimos, mokyklos ir t. t.) įtaka ugdat jaunimą;

55.8. formalusis švietimas ne visada atitinka jaunimo poreikius ir šiuolaikines socialines ekonomines sąlygas (švietimo ir verslo sektorių bendradarbiavimo trūkumas, nepakanka verslumo ugdymo programų);

55.9. didelis jaunimo nedarbas, sunki jaunimo integracija į darbo rinką dėl darbo patirties stokos, sunkumų derinant darbą su mokslu ir šeima, profesija neatitinka darbo rinkos poreikių;

55.10. žiaurumas, smurtas (nepakantumas, patyčios) tarp jaunimo;

55.11. karjeros, didesnio uždarbio galimybių stoka;

55.12. informacijos sklaidos, Kauno miesto savivaldybės ir kitų institucijų paramos, iniciatyvos trūkumas jaunimo verslumui skatinti;

55.13. ideologijų, vertybių kūrimo ir skatinimo trūkumas.

IV. VIZIJA, STRATEGINIS TIKSLAS, TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR VERTINIMO KRITERIJAI

56. Vizija – sudaromos galimybės jaunam žmogui tapti aktyviu, pilietišku ir motyvuotu Kauno gyventoju, gebančiu prisiimti atsakomybę ir susikurti visavertį gyvenimą:

56.1. sudaromos palankios sąlygos jaunimui dalyvauti priimant sprendimus;

56.2. skatinamas jaunimo pilietiškumas, dorovingumas ir savanoriška veikla, sudarant sąlygas jauniems žmonėms spręsti savo problemas ir kurti savo gerovę;

56.3. skatinamas jaunimo verslumas, gerinama praktinių įgūdžių įgijimo sistema, orientuojantis į darbo rinkos poreikius;

56.4. stiprinamos jaunimo organizacijos, padedant joms veiksmingai vykdyti neformaliojo švietimo funkciją, spręsti jaunimo problemas;

56.5. plėtojamos paslaugos jaunimui, vykdoma nuosekli jaunimo informavimo veikla per nuolat veikiančius jaunimo centrus.

57. Strateginis tikslas – sukurti Kauno mieste palankią aplinką (sąlygas) jauno žmogaus visapusiškam ugdymui ir saviraiškai.

58. Strategijoje numatomi penki tikslai ir įvardijami uždaviniai jiems įgyvendinti, apibrėžiami vertinimo kriterijai ir jų reikšmės, padėsiančios nustatyti Strategijos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo laipsnį.

59. 1 tikslas – ugdyti sąmoningą, pilietišką, patriotišką ir kultūringą jauną žmogų.

60. Uždaviniai 1 tikslui įgyvendinti:

60.1. skatinti dvasinių ir šeimos vertybių formavimąsi;

60.2. plėtoti neformalųjį ugdymą, siekiant formaliojo ir neformaliojo ugdymo integracijos;

60.3. skatinti pasyvų jaunimą aktyviau dalyvauti vietos bendruomenių gyvenime, nevyriausybinų organizacijų ir savanoriškoje veikloje;

60.4. skatinti kūrybingo jaunimo saviraišką, remti profesionalųjį ir neprofesionalųjį jaunimo meną.

61. 1 tikslo įgyvendinimo vertinimo kriterijus – jaunimo, aktyviai dalyvaujančio visuomeninių organizacijų veikloje, dalis (procentais): reikšmė (2011 m.) – 19 proc.; siektina reikšmė (2019 m.) – 30 proc.

62. 2 tikslas – padėti jaunimui integruotis į pilietinį ir ekonominį visuomenės gyvenimą, siekiant mažinti jaunimo emigraciją ir migraciją Kauno mieste.

63. Uždaviniai 2 tikslui įgyvendinti:

63.1. sudaryti palankias sąlygas atstovauti jaunimo organizacijoms ir jų sąjungoms Kauno miesto savivaldybės taryboje ir kitose institucijose;

63.2. peržiūrėti ir restruktūrizuoti Kauno jaunimo reikalų tarybą siekiant proporcingesnio atstovavimo jaunimui;

63.3. vykdyti politinį jaunimo švietimą ir skatinti pasyvaus jaunimo įsitraukimą į aktyvią veiklą;

63.4. skatinti karjeros planavimą, pereinant iš mokymo įstaigos į darbo rinką;

63.5. sudaryti palankias sąlygas jauniems žmonėms aktyviai dalyvauti darbo rinkoje;

63.6. skatinti jaunimo verslumą, sudarant palankias sąlygas verslo vystymui Kauno mieste;

63.7. skatinti švietimo sektoriaus bendradarbiavimą su verslu, siekiant parengti reikalingų kompetencijų specialistus;

63.8. sudaryti palankias sąlygas derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus;

63.9. sukurti geresnes sąlygas jaunimui ir jaunoms šeimoms apsirūpinti būstu;

63.10. prisidėti prie jaunimo kritinio mąstymo formavimo vystant Kauno mieste diskusijų ir debatų kultūrą.

64. 2 tikslo įgyvendinimo vertinimo kriterijai:

64.1. remiantis Kauno teritorinės darbo biržos duomenimis, per metus registruota bedarbių jaunuolių iki 25 m. (procentais): dabartinė reikšmė (2012 m.) – 21,1 proc.; siektina reikšmė (2019 m.) – 12 proc.;

64.2. Lietuvos darbo biržos interneto svetainėje laisvų darbo vietų duomenų bankas studentams ir moksleiviams Kauno mieste: dabartinė reikšmė (2013 m.) – yra; siektina reikšmė (2019 m.) – nuolat atnaujinama;

64.3. periodiškai atliekamų darbo rinkos tyrimų savivaldybėje skaičius per 2 metus: dabartinė reikšmė (2013 m.) – 0; siektina reikšmė (iki 2019 m.) – 1;

64.4. verslumo skatinimo fondas: dabartinė reikšmė (2013 m.) – yra; siektina reikšmė (2019 m.) – vis atnaujinamas;

64.5. bendra, nauja darbo erdvė, kuri skatintų jaunimo verslumą, kūrybiškumą, bendradarbiavimą ir iniciatyvumą: dabartinė reikšmė (2013 m.) – 1; siektina reikšmė (2019 m.) – 2.

65. 3 tikslas – padidinti socialinės apsaugos ir sveikatos sistemų veiksmingumą ir kokybę, užtikrinant jaunimo poreikius.

66. Uždaviniai 3 tikslui įgyvendinti:

66.1. stiprinti kompleksinę pagalbą socialinę atskirtį patiriantiems vaikams, jaunimui ir jų šeimų nariams;

66.2. tobulinti esamą pagalbos (metodinės, informacinės, psichologinės ir kitos) šeimai sistemą, siekiant spręsti šeimoje kylančias problemas;

66.3. organizuoti jaunimo sveikatos stebėseną ir gerinti teikiamų paslaugų kokybę;

66.4. skatinti sveiką gyvenimo būdą ir fizinį aktyvumą;

66.5. skatinti įvairių priklausomybės formų prevenciją tarp jaunimo.

67. 3 tikslo įgyvendinimo vertinimo kriterijai:

67.1. periodiškai atliekamų 14–29 metų amžiaus jaunuolių sveikatos stebėsenos tyrimų per 1 metus skaičius: dabartinė reikšmė (2013 m.) – 0; siektina reikšmė (iki 2019 m.) – 1;

67.2. į sportinę veiklą orientuotos jaunimo laisvalaikio aplinkos gerinimo finansavimo programa: dabartinė reikšmė (2013 m.) – nėra; siektina reikšmė (2019 m.) – yra.

68. 4 tikslas – siekti jaunimo nusikalstamumo prevencijos ir užimtumo didinimo.

69. Uždaviniai 4 tikslui įgyvendinti:

69.1. plėtoti esamas ir kurti naujas jaunimo užimtumui ir ugdymui palankias erdves – suteikti daugiau galimybių socialinę atskirtį patiriančiam jaunimui;

69.2. plėtoti turiningą, aktyvų, kokybišką jaunimo laisvalaikį;

69.3. suteikti galimybę socialinę atskirtį patiriantiems vaikams ir jaunimui integruotis į visuomeninę veiklą;

69.4. plėtoti veiksmingą jaunimo nusikalstamumo prevenciją.

70. 4 tikslo įgyvendinimo vertinimo kriterijus – atvirų jaunimo centrų skaičius Kaune: dabartinė reikšmė (2013 m.) – 1; siektina reikšmė (2019 m.) – 3.

71. 5 tikslas – užtikrinti darnią jaunimo politikos plėtrą.

72. Uždaviniai 5 tikslui įgyvendinti:

72.1. tobulinti jaunimo politikos įgyvendinimą;

72.2. skatinti jaunimo organizacijų tarpusavio bendravimą ir bendradarbiavimą, dalijantis gerąja patirtimi;

72.3. užtikrinti reikiamą paramą jaunimo ir su jaunu dirbančioms organizacijoms – gerinti jų organizacinius gebėjimus, išlaikyti savitumą ir veiklos nuoseklumą;

72.4. plėtoti žinybų ir sektorių bendradarbiavimą Kaune;

72.5. užtikrinti nuoseklią jaunimo padėties stebėseną, formuoti faktais ir žiniomis grįstą jaunimo politiką;

72.6. sukurti struktūrizuotą jaunimo informavimo ir konsultavimo sistemą, siekiant, kad jaunimas įsitrauktų į įvairią jiems skirtą veiklą.

73. 5 tikslo įgyvendinimo vertinimo kriterijai:

73.1. Kauno savivaldybės administracijoje įsteigta jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybė: dabartinė reikšmė (2013 m.) – 1; siektina reikšmė (2019 m.) – 2;

73.2. Kauno miesto savivaldybės biudžete sudarytas Nevyriausybinių organizacijų rėmimo fondas, kuriame kasmet numatyta ne mažesnė kaip 0,1 proc. Kauno miesto savivaldybės biudžeto lėšų: dabartinė reikšmė (2013 m.) – jaunimo programai skiriama 0,03 proc. Savivaldybės biudžeto; siektina reikšmė (2019 m.) – skiriama 0,05 proc. Savivaldybės biudžeto;

73.3. sukurta struktūrizuota jaunimo informavimo ir konsultavimo sistema: dabartinė reikšmė (2013 m.) – nėra; siektina reikšmė (2019 m.) – yra;

73.4. periodiškai atliekamų jaunimo padėties tyrimų skaičius per 3 metus: dabartinė reikšmė (2013 m.) – 1; siektina reikšmė (iki 2019 m.) – 2;

73.5. periodinių jaunimo politikos kokybės vertinimų skaičius per 2 metus: dabartinė reikšmė (2013 m.) – 0; siektina reikšmė (2019 m.) – 1.

V. STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANAS

1 tikslas – ugdyti sąmoningą, pilietišką, patriotišką ir kultūringą jauną žmogų	
1.1. Siekti skatinti dvasinių ir šeimos vertybių formavimąsi	1.1.1. Į rengiamas įvairių sričių programas skatinti įtraukti priemones, siekiančias užtikrinti kiekvieno jauno žmogaus dvasinę, humanišką, moralinę, demokratinę, aplinką tausojančią vertybinę orientaciją, leidžiančią tapti doru, siekiančiu žinių, tolerantišku, savarankišku, atsakingu, patriotiškai nusiteikusiu žmogumi
	1.1.2. Stengtis organizuoti švietėjišką veiklą, skirtą skatinti jaunus žmones puoselėti tvarius santykius, brandų apsisprendimą kurti šeimas, ugdyti toleranciją
	1.1.3. Inicijuoti Kauno miesto žiniasklaidoje dvasinių, humaniškų ir šeimos vertybių propagavimą, viešinant geruosius pavyzdžius
	1.1.4. Siekti sudaryti sąlygas diegti vertybes ikimokyklinio amžiaus vaikų įstaigose
1.2. Siekti plėtoti neformalųjį ugdymą, siekiant formaliojo ir neformaliojo ugdymo integracijos	1.2.1. Stengtis inicijuoti programų, užtikrinančių vaikų ir jaunimo neformaliojo ugdymo plėtrą, rengimą ir įgyvendinimą
	1.2.2. Siekti sudaryti palankesnes sąlygas tiek NVO, tiek valstybės švietimo įstaigoms (bendrojo lavinimo mokykloms, kolegijoms, universitetams ir kt.) teikiant neformalųjį ugdymą
1.3. Stengtis skatinti pasyvų jaunimą aktyviau dalyvauti vietos bendruomenių gyvenime, nevyriausybinų organizacijų ir savanoriškoje veikloje	1.3.1. Skatinti jaunimą burtis pagal interesų grupes
	1.3.2. Stengtis remti projektus, įtraukiančius daugiau pasyvaus jaunimo į visuomeninę veiklą
	1.3.3. Į jaunimo politikos įgyvendinimą siekti įtraukti Kauno miesto bendruomenes
	1.3.4. Paremti savanorystės skatinimo sistemą Kauno mieste, rengti ir skleisti informaciją apie jaunimo savanorišką veiklą

	1.3.5. Viešinti sėkmingai veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų gerą patirtį
	1.3.6. Siekti skatinti bendruomenių, NVO ir kitų jaunimo organizacijų veiklą, į kurią įsitrauktų jaunimas (ypač pasyvus)
	1.3.7. Stengtis tiesiogiai įtraukti į aktualių jaunimui sprendimų priėmimą jaunimo organizacijas, švietimo įstaigų mokinių ir studentų savivaldos institucijas, jaunimo organizacijų sąjungas, įvairias jaunimo tarybas
1.4. Siekti skatinti kūrybingo jaunimo saviraišką, pagal galimybes remti profesionalų ir neprofesionalų jaunimo meną	1.4.1. Peržiūrėti ir papildyti bendrojo lavinimo mokyklų, kolegijų, universitetų ir kt. mokymo įstaigų kultūrinės edukacijos programas, siekiant remti ir skatinti jaunimui patrauklias saviraiškos formas, neprofesionalų meną
	1.4.2. Esant galimybėms teikti finansinę paramą jaunų žmonių kūrybiškumo ugdymo projektams
2 tikslas – padėti jaunimui integruotis į pilietinį ir ekonominį visuomenės gyvenimą, siekiant mažinti jaunimo emigraciją iš Kauno	
2.1. Siekti sudaryti palankias sąlygas atstovauti jaunimo organizacijoms ir jų sąjungoms Kauno miesto savivaldybės taryboje ir kitose institucijose	2.1.1. Siekti sukurti atstovavimo jaunimo organizacijoms procedūrą Kauno miesto savivaldybės taryboje, komitetuose sprendžiant jaunimo problemas ir priimant sprendimus
	2.1.2. Esant galimybėms ugdyti jaunimo aktyvumą ir iniciatyvumą iškeliant ir sprendžiant jiems aktualias problemas
2.2. Stengtis vykdyti pilietinį jaunimo švietimą ir skatinti pasyvaus jaunimo įsitraukimą į aktyvią veiklą	2.2.1. Siekti skatinti informavimo apie NVO veiklą plėtrą bendrojo lavinimo mokyklose (pilietinio ugdymo ir politologijos pamokas)
	2.2.2. Skleisti pilietiškumo ugdymo idėjas bendradarbiaujant su socialiniais partneriais, universitetinėmis ir neuniversitetinėmis mokymo įstaigomis
	2.2.3. Esant galimybėms organizuoti kasmetinius pilietiškumo ugdymo renginius (akcijas, konkursus ir pan.)
2.3. Siekti skatinti karjeros planavimą, pereinant iš mokymo įstaigos į darbo rinką	2.3.1. Skatinti studentų praktinių įgūdžių įgijimą verslo ir valstybinėse institucijose (praktika ir stažuotės)
	2.3.2. Siekti skatinti jaunimo darbinį užimtumą vasarą

	2.3.3. Stengtis plėtoti profesinio orientavimo ir konsultavimo paslaugų teikimą internetu
	2.3.4. Esant galimybėms inicijuoti darbo rinkos tyrimo atlikimą, siekiant įvertinti darbuotojų kvalifikaciją ir gaunamą užmokestį, prognozuoti darbo rinkos kaitą
2.4. Siekti sudaryti palankias sąlygas jauniems žmonėms aktyviai dalyvauti darbo rinkoje	2.4.1. Siekti inicijuoti Europos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamus projektus, kad būtų palengvinta jaunimo integracija į darbo rinką
	2.4.2. Pradedančius darbinę veiklą jaunos bedarbius stengtis įtraukti į programą „Parama pirmajam darbui“, tobulinti jų darbo paieškos įgūdžius, suteikti galimybes mokytis, įgyti ir įtvirtinti įgūdžius
	2.4.3. Esant galimybėms organizuoti priemones, didinančias mažiau galimybių turinčių, nekvalifikuotų jaunuolių motyvaciją dirbti ir palengvinančias jų integraciją į darbo rinką
2.5. Pagal galimybes skatinti jaunimo verslumą, sudarant palankias sąlygas pradėti mieste vystyti verslą	2.5.1. Siekti vystyti verslumo skatinimo fondą per Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros komisiją
	2.5.2. Stengtis inicijuoti Europos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamus projektus, kurie skatintų jaunimo verslumą
	2.5.3. Siekti skatinti pažangius jaunimo verslumo ugdymo metodus (verslumo mentorystė, trumpalaikės ir ilgalaikės stažuotės įmonėse)
	2.5.4. Pagal galimybes skatinti ir remti jaunimo verslumą ugdančius renginius Kauno mieste (pvz., „Startup Weekend Kaunas“).
	2.5.5. Siekti remti bendrų, naujų darbo erdvių sukūrimą, kurios skatintų jaunimo verslumą, kūrybiškumą, bendradarbiavimą ir iniciatyvumą, suteiktų galimybę dirbti komandoje ir visapusiškai tobulėti
	2.5.6. Esant galimybėms sukurti ir plėtoti jaunimo verslumo informacinį ir mentorystės tinklą

	2.5.7. Siekti organizuoti renginius, kuriuose Savivaldybės institucijos ir socialiniai partneriai galėtų dalytis verslumo skatinimo patirtimi, supažindinti visuomenę su programa, jos priemonėmis ir rezultatais, rengti jaunimo verslui palankią visuomenės nuomonę formuojančius renginius ar akcijas
2.6. Siekti skatinti švietimo sektoriaus bendradarbiavimą su verslu, siekiant parengti reikalingų kompetencijų specialistus	2.6.1. Siekti inicijuoti sistemingą švietimo sektoriaus bendradarbiavimą su verslo atstovais, darbdaviais, siekiant parengti reikalingų kompetencijų mokymo programas
	2.6.2. Stengtis reguliariai atlikti Kauno mieste jaunimo nuomonės tyrimus ir remtis jų rezultatais nustatant jaunimui aktualias sritis ir veiklą
	2.6.3. Siekti skatinti bendrojo lavinimo mokyklų ir aukštųjų bei aukštesniųjų mokymo įstaigų bendradarbiavimą siekiant populiarinti paklausių profesijų mokymų programas
2.7. Pagal galimybes sudaryti palankias sąlygas derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus	2.7.1. Siekti skatinti darbdavius kurti nuotolines darbo vietas, sudaryti jaunoms šeimoms lanksčius darbo grafikus
	2.7.2. Esant galimybėms sudaryti sąlygas vaikų darželiams dirbti pailgintą laiką
	2.7.3. Stengtis organizuoti švietėjišką veiklą, skatinančią jaunimą sėkmingai derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus
2.8. Siekti sukurti geresnes sąlygas jaunimui ir jaunoms šeimoms apsirūpinti būstu	Siekti inicijuoti būsto nuomos mokesčio mažinimą jauniems žmonėms ir jaunoms šeimoms, auginančioms vieną ir daugiau vaikų, turinčioms teisę į socialinį būstą ir nuomojančioms būstą, priklausantį fiziniams ar privatiems juridiniams asmenims
2.9. Pagal galimybes prisidėti prie jaunimo kritinio mąstymo formavimo vystant Kauno mieste diskusijų ir debatų kultūrą	Esant galimybėms organizuoti diskusijas ir debatus jaunimui
3 tikslas – padidinti socialinės apsaugos ir sveikatinimo veiksmingumą ir kokybę, užtikrinant jaunimo poreikius	
3.1. Siekti stiprinti kompleksinę pagalbą socialinę atskirtį patiriantiems vaikams, jaunimui ir jų šeimų nariams	3.1.1. Siekti inicijuoti tėvystės įgūdžių formavimo jauniems žmonėms, užaugusiems globos institucijose, programų rengimą ir įgyvendinimą

	3.1.2. Siekti tobulinti socialinius įgūdžius lavinančias paslaugas, skirtas socialinės rizikos šeimų vaikams
3.2. Siekti tobulinti esamą pagalbos (metodinės, informacinės, psichologinės ir kitos) šeimai sistemą, siekiant spręsti šeimoje kylančias problemas	3.2.1. Siekti, kad būtų tobulinamas socialinių darbuotojų, dirbančių su jaunais būsimais tėvais ir jaunų sutuoktinių šeimomis, parengimas
	3.2.2. Stengtis rengti ir platinti šviečiamojo pobūdžio informaciją apie vaikų ugdymą
3.3. Siekti organizuoti jaunimo sveikatos stebėseną ir gerinti teikiamų paslaugų kokybę.	3.3.1. Siekti inicijuoti 14–29 metų amžiaus jaunuolių sveikatos stebėsenos programą
	3.3.2. Siekti parengti ir pateikti rekomendacijas, susijusias su jaunimo sveikata, formuojant jaunimo politiką
	3.3.3. Siekti inicijuoti priemonių, susijusių su jaunų žmonių psichikos sveikatos stiprinimu, kūrimą
	3.3.4. Siekti užtikrinti Kauno mieste darnios psichologinės pagalbos priemonių inicijavimą ir plėtrą
3.4. Siekti skatinti sveiką gyvenimo būdą ir fizinį aktyvumą	3.4.1. Stengtis parengti ir skleisti informaciją, skatinančią jaunimą rinktis sveiką gyvenimo būdą ir elgseną
	3.4.2. Esant galimybėms atnaujinti ir plėsti sporto ir aktyvaus laisvalaikio infrastruktūrą
	3.4.3. Siekti sporto kompleksų atvirumo bendruomenėje gyvenantiems jauniems žmonėms
3.5. Siekti skatinti įvairių priklausomybės formų prevenciją tarp jaunimo	3.5.1. Siekti nuolatos stebėti jaunimo sveikatai grėsmę keliančių veiksnių dinamiką, tirti jos priežastis
	3.5.2. Naudojantis visuomenės informavimo priemonėmis siekti skatinti įvairių priklausomybės formų prevenciją tarp jaunimo, kalbant ne vien tik apie žalą organizmui, bet pabrėžiant naudą, kurią teikia nepriklausomybė nuo žalingų priklausomybių, ir formuojant siektiną, patrauklų nepriklausomos nuo žalingų įpročių asmenybės įvaizdį
	3.5.3. Siekti apsaugos nuo priklausomybių programas pritaikyti modernioms ir ypač tarp jaunimo paplitusioms priklausomybės formoms – žaidimams, internetui, azartiniams lošimams ir kt.

	3.5.4. Siekti užtikrinti jaunimui, kurie turi ankstyvųjų probleminio elgesio požymių, tikslinės prevencijos priemones, kurios padėtų užkirsti kelią tolesnėms problemoms
	3.5.5. Esant galimybėms inicijuoti programas, skirtas tėvams ir kitiems šeimos nariams, kurie turi problemų dėl įvairių jaunimo priklausomybių
4 tikslas – siekti jaunimo nusikalstamumo prevencijos ir užimtumo didinimo	
4.1. Stengtis plėtoti esamas ir kurti naujas jaunimo užimtumui ir ugdymui palankias erdves – suteikti daugiau galimybių pasyviai, socialinę atskirtį patiriančiam jaunimui	4.1.1. Bendradarbiaujant su Kauno miesto jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis, siekti įgyvendinti atvirų jaunimo centrų strategiją, didinant neformalaus, neorganizuoto, socialinę atskirtį patiriančio jaunimo, dėl ekonominių ar kitų priežasčių negalinčio dalyvauti esamose veiklose, užimtumą
	4.1.2. Plėtoti, stiprinti esamus ir kurti naujus atvirus jaunimo centrus ir erdves, išnaudojant kitų sričių (sporto, kultūros, socialinių reikalų, švietimo ir kt.) pertvarkomus ar naujai kuriamus materialiuosius ir žmogiškuosius išteklius
4.2. Siekti plėtoti turiningą, aktyvų, kokybišką jaunimo laisvalaikį	4.2.1. Siekti pritaikyti miesto erdves jaunimo laisvalaikiui (parkai, skverai, sporto aikštelės ir t. t.)
	4.2.2. Esant galimybėms skatinti švietimo įstaigose (bendrojo lavinimo mokyklose, kolegijose, universitetuose ir kt. mokymo įstaigose) veikiančių sporto kompleksų atvirumą, prieinamumą, siekiant užtikrinti bendruomenėje gyvenančių jaunų žmonių kokybišką laisvalaikį
	4.2.3. Esant galimybėms tobulinti ir plėtoti nuolaidų (skatinimo lankytis kultūrinėse vietose) sistemą, siekiant muziejų ir kitų kultūros įstaigų atvirumo jauniems žmonėms
	4.2.4. Siekti tobulinti transporto nuolaidų jaunimui sistemą Kaune
	4.2.5. Stengtis nuosekliai vykdyti įvairiose viešosios politikos srityse (sporto, švietimo, kultūros ir kt.) įgyvendinamų programų ir kitų priemonių, skirtų jaunimo laisvalaikiui ir užimtumui, stebėseną ir viešinimą

4.3. Siekti suteikti galimybę pasyviam jaunimui, socialinės rizikos vaikams ir jaunimui integruotis į visuomeninę veiklą	<p>4.3.1. Siekti užtikrinti neformaliojo ugdymo programų, skirtų jaunimui, anksti palikusiam švietimo sistemą, parengimą ir įgyvendinimą</p> <p>4.3.2. Pagal galimybes inicijuoti stovyklų moksleiviams ir studentams organizavimą savaitgaliais, vasarą ir moksleivių bei studentų atostogų metu</p>
4.4. Siekti plėtoti veiksmingą jaunimo nusikalstamumo prevenciją	<p>4.4.1. Siekti rengti ir įgyvendinti vaikų ir jaunimo užimtumo ir nusikalstamumo prevencijos programas, kuriose taikomi veiksmingi metodai (pvz., „Playback“; socialinės mentorystės ir kt.)</p> <p>4.4.2. Stengtis skatinti jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų bendradarbiavimą su teisėsaugos ir kitomis institucijomis</p> <p>4.4.3. Esant galimybėms padėti nuteistiems jaunuoliams integruotis į darbo rinką arba tęsti mokymąsi, siekiant išvengti jų socialinės atskirties atlikus bausmę</p> <p>4.4.4. Pagal galimybes suteikti laiku informaciją apie socialinę paramą, švietimo paslaugas, įsidarbinimo galimybes, taip pat teisinę informaciją, susijusią su nuteistų jaunuolių grąžinimu į laisvę</p> <p>4.4.5. Siekti organizuoti informacijos sklaidą, formuojant palankesnę visuomenės nuomonę apie bausmę atlikusius jaunuolius</p>
5 tikslas – užtikrinti darnią jaunimo politikos plėtrą	
5.1. Siekti tobulinti jaunimo politikos įgyvendinimą	<p>5.1.1. Stengtis įsteigti Kauno savivaldybės administracijoje dar vieną darbuotoją, kuris rūpintųsi nuosekliu jaunimo politikos įgyvendinimu ir jo plėtra Kauno miesto savivaldybėje, pareigybę</p> <p>5.1.2. Kasmet Kauno nevyriausybinių organizacijų paramos fonde stengtis numatyti jaunimo programai „Jaunimas Kaunui“ finansuoti ne mažesnę sumą kaip 0,05 proc. bendro Kauno miesto savivaldybės biudžeto</p> <p>5.1.3. Siekti aktyvinti nuolatinę Kauno jaunimo reikalų tarybą, kuri būtų pagrindinis Kauno miesto jaunimo savivaldos organas, sprendžiantis aktualiausius klausimus, susijusius su Kauno jaunimu</p> <p>5.1.4. Pagal poreikį rengti ir teikti jaunimo organizacijoms rekomendacijas, kaip veiksmingiau įgyvendinti jaunimo politikos strategijos tikslus</p>

	<p>5.1.5. Siekti užtikrinti veiksmingą už jaunimo politiką atsakingų asmenų ar jaunimo politiką įgyvendinančių padalinių ir institucijų veiklą (nustatyti aiškias, adekvačias funkcijas ir atsakomybę)</p>
	<p>5.1.6. Pagal poreikį vykdyti nuolatinę savivaldybėje įgyvendinamos jaunimo politikos stebėseną (teisinis jaunimo teisių apsaugos reguliavimas, įvairių savivaldybės institucijų, susijusių su jaunimo politikos įgyvendinimu, padėties stebėjimas ir vertinimas)</p>
<p>5.2. Pagal poreikį skatinti jaunimo organizacijų tarpusavio bendravimą ir bendradarbiavimą, dalijantis gerąja patirtimi</p>	<p>5.2.1. Viešinti sėkmingą jaunimo organizacijų bendradarbiavimą, siekiant dalytis gerąja patirtimi</p>
	<p>5.2.2. Siekti organizuoti bendrus renginius, skirtus problemoms aptarti ir dalytis gerąja patirtimi</p>
<p>5.3. Siekti užtikrinti reikiamą paramą jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijoms – gerinti jų organizacinius gebėjimus, išlaikyti savitumą ir veiklos nuoseklumą</p>	<p>5.3.1. Esant galimybėms užtikrinti, kad savivaldybės infrastruktūra būtų prieinama nevyriausybių organizacijų ir neformalių grupių veiklai vystyti (mokyklos, bibliotekos, kultūros ir bendruomenių centrai, salės, kitos patalpos)</p>
	<p>5.3.2. Stengtis teikti rekomendacijas, metodinę, informacinę pagalbą jaunimo organizacijoms ir kitoms, iš dalies su jaunimu dirbančioms, organizacijoms (bendruomenėms ir kt.)</p>
	<p>5.3.3. Siekti vykdyti jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklos stebėseną ir viešinti geruosius pavyzdžius, teikti metodinę, informacinę, konsultacinę pagalbą</p>
<p>5.4. Siekti plėtoti žinybų ir sektorių bendradarbiavimą Kaune</p>	<p>5.4.1. Pagal poreikį skatinti įvairių organizacijų, suinteresuotų jaunimo politikos strateginio tikslo įgyvendinimu, socialinę partnerystę</p>
	<p>5.4.2. Stengtis organizuoti Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos renginius, siekiant integruoto jaunimo politikos įgyvendinimo, politinio palaikymo, veiklos veiksmingumo didinimo ir informacinės sklaidos</p>
	<p>5.4.3. Siekti parengti ir patvirtinti socialinės partnerystės bendradarbiavimo (sprendžiant jaunimui aktualius klausimus) nuostatus</p>

	5.4.4. Siekti parengti priemones, kurios stiprintų Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos, kaip svarbiausios tarpžinybinės jaunimo klausimus sprendžiančios institucijos, veiksmingumą
5.5. Siekti užtikrinti nuoseklią jaunimo padėties stebėseną, formuoti faktais ir žiniomis grįstą jaunimo politiką	5.5.1. Stengtis sistemingai stebėti ir analizuoti statistinius duomenis apie jaunimo (14–29 metų asmenų) padėtį Kaune
	5.5.2. Siekti sistemingai atlikti Kauno mieste jaunimo nuomonės tyrimus ir remtis jų rezultatais nustatant jaunimui aktualias sritis ir veiklą
5.6. Siekti sukurti struktūrizuotą jaunimo informavimo ir konsultavimo sistemą, siekiant, kad jaunimas įsitrauktų į įvairią jiems skirtą veiklą	5.6.1. Siekti inicijuoti bendros jaunimo informavimo ir konsultavimo sistemos aprašo parengimą
	5.6.2. Stengtis sukurti jungtinį interneto portalą jaunimui, kurį administruotų Savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius (informacinis portalas, skelbiantis apie jaunimo veiklą savivaldybėje, jis nepriklausys nė vienai atskirai organizacijai ir visos jaunimo organizacijos būtų įpareigosotos laiku skelbti informaciją)
	5.6.3. Siekti rengti ir skleisti informaciją, skatinančią geresnį visuomenės supratimą apie jaunimo padėtį ir poreikius
	5.6.4. Siekti sukurti ir tobulinti įvairių jaunimo klausimų propagavimo sistemą (socialinės reklamos sklaida per visuomenės informavimo priemones)

